

ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ.—Στον πύργο του μαρκησιού Κάουλου-Γαρρίντες φιλοξενείται ο Φίλιππος της Μάντουας, πρίγκηψ της Γκονζάγκας, τον οποίον ο πυργόδεσπότης πρόκειται να παντρώη με την κόρη του Αύγη. Μία ή Αδύη έχει παντρευτή μυστικά πρό τετραετίας με τον δούκα Φίλιππο του Νεβέρ, είκοσ έτη πριν έλθει εις ελλάδα τον "Οχι"· αυτά όμως τα ματαίνει ο πατριάρχης για την αμορφία του και την ανόρη του δεκαεταετής Ιπότης Λαγκαρντέρ, ο οποίος άποφασίζει να άσση τον Νεβέρ και την κόρη του. Πράγματι δέ κατορθώνει να πάρη την κόρη του Νεβέρ, κι' έπειτα, έχοντας την στην άγκαλία του, άποκρούει μαζί με τον πατέρα της την έπιθεσι των μπράδων. Μά ένω σ' αυτό πρως θάνατέβουν, άφραση δέ πρίγκηψ της Γκονζάγκας γλυκοτραεί ύποπλη στο σκοτάδι και δολοφονει τον Νεβέρ, βυθίζοντας το σπαθί του στη ράχη του. Ο Λαγκαρντέρ μένει μόνος, μά κατορθώνει να έξωσή από τους δολοφονούς, παριστάσας μαζί του και την κόρη του Νεβέρ. Δεκαετηνια χρόνια περιούει και ο Γκονζάγκας, ο οποίος παντρεύτηκε την Αδύη, μεταβάλλει το μέγαρό του στο Παρίσι σ' ένα εθός έμπορικού Χρηματιστηρίου. Στο διάστημα όμως των δεκα έτησι χρόνια πού πέρασαν, όλοι οι μπράδοι, που έλαβαν μέρος στην έπιθεσι εναντίον του Νεβέρ και του Λαγκαρντέρ, βρίσκονται σκαταίωτοι μυστηριώδως, μά με σπαθία άνάμεια στα μάτια. Έκλεινται άπ' αυτούς σκαταίνονται ο Φαέντα κι' ο Σαλντάι, που βρίσκονται νεκροί έξω άπ' το σπίτι, μέσ' στο όπιοι ο Γκονζάγκας κρατάος σαν φυλακισμένη, για άγνωστο σκοπό, μια άφραιστή "Ισπανίδα"· την ντόνα Κρούζ, και της οποίας την έπιθεσι τους είχε άνάμεια. Την μέσ αλλη δέ Γκονζάγκας την προσείλει για να την παρουσιάση στην σύμφω του με την κόρη του Νεβέρ και να έξοφάση έτσι την κληρονομία του. Και πράγματι, συγκαλεί ένα οικογενειακό συμβούλιο, το όπιοι να κρίνη σχετικά με την κληρονομία του Νεβέρ. Στο συμβούλιο αυτό παρουσιάζεται άφραση ή Αδύη, άποφασισμένη να υπερασπισθή με κάθε τρόπο τα δικαιώματα της κόρης της. Έκεί με άφρα, μά υποστηρίξως φωνή, πού την άκούει μονάχη αυτή, την άπαγορεύει τις απαντήσεις της κι' ή απαντησις αυτής τότε άποφασισματικώς, ώστε ο Γκονζάγκας χάνει το παιγνίδι, πληροφορείται όμως άφραση ότι ο Λαγκαρντέρ με την κόρη του Νεβέρ κρύβεται σ' ένα σπίτι της οδού Σαντρ και στέλνει τους άνδράτους του ν' άπαγορεύουν τη μέσ. Στο σημείο αυτό άρχισ ή δημοσίωσις του "Ημερολογίου", στο όποιο ή κόρη του Νεβέρ διηγείται τα παιδικά της χρόνια κοντά στον Λαγκαρντέρ.

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου)

"Από τη Μαδρίτη ως τη Σαραγκόσσα κανένα έπεισοδίο, Τό ίδιον κι' από τη Σαραγκόσσα ως τέ Γαλλικά σύνορα. Και άν δέν κανένα μά έπισκεψι στον πύργο του Κάουλου, όταν διαδήκαμε τά Πυρρηναία, δέν θα είχα τίποτε το ένδιασεσον να σού διηγηθώ από το ταξείδι μιας αδελφής, μητέρα μου.

Χωρίς να υπορώ να ξηγήσω το γιατί, ή έπισκεψις αυτή ήταν μά από τις πιο συγκληστικώς σελιδες της ζωής μου. Και όμως, στην περίπτωση αυτή, δέν διέτρεξα κανένα κίνδυνο, τίποτε το έκτακτο δέν συνέβη, μά κι' εκατό χρόνια άν ζήσω, θα θυμάμαι με συγκίνησι και ταραχή τις θύθειες έντυπώσεσις πού αυτό το μέρος γέννησε σέ μένα.

Μόλις πέρασαμε τά σύνορα, άφρασημε τη Φραγκόσκι, και τον έγγονό της Ζάν-Μαριό σ' ένα μικρό χωριό, στην όχθη του ποταμού Σαραμπιπύ. Τους τέσσαρους ένόπλιους συνοδοούς μας, τους είχαμε διάξει πριν διαδοόμε τά σύνορα, γιατί δέν τους χρειαζόμαστε πειά. Μονάχι, ο Έρρίκος κι' εγώ διευδυνήκαμε προς τον πύργο του Κάουλου. Πηγαίναμε εκεί, γιατί, όπως

μου είπε ο φίλος μου, ήθελε να συνομιλήση μ' ένα γέρο Ιερέα, τον δόν Βερνάρδος, ο οποίος ήταν εφημέριος του παρεκκλησιου του πύργου, όταν ζούσε ακόμα ο τελευταίος ιδιοκτήτης του, ο μαρκήσιος ιτε Κάουλου-Γαρρίντες.

"Ήταν ένα πραινός του φεβρουαρίου, ψυχρό και πένθιμο. Η Ίσπαντέλλενις κορυφώς των χιονισμένων Πυρρηναίων, τά όπιοι είχαμε διασχίσει την προηγουμένη, ξεχωρίζαν από φόντο του σκοτεινού ουρανού. Προς την άνατολή, ένας χλωμός ήλιος έλάμπε κι' έκανε το γιόνι ν' αστραφθή. Ο άνεμος έρχόταν άπ' τη θύσι και σούρασε άργά τά θαρεια σύννεφα πάνω άπ' τά θούνα.

Βλέπαμε ν' άνορθώνεται μπροστά μας, πάνω στο γιγάντιο κάθρο του, ο μαύρος αϊτός γρανίτινος κολοσσός, ο πύργος των Κάουλου-Γαρρίντες...

Χίλιες μελαγχολικες και τρομερές σκέψεις γεννιούονται, χωρίς να θέλη κανείς, στο αντίκριμά του. Είμε μεγάλος, πένθιμος, τρομακτικός. Έκεί μέσα, ποτέ κανένας δέν θα ήταν εύτυχιώμενος.

"Άπειρο σκοτεινό θρύλιλο κυκλοφορούη για τον πύργο του Κάουλου. Σχετικώς μάλιστα με τον τελευταίο ιδιοκτήτη του, λένε ότι σκότωσε τις δύο γυναίκες του, την κόρη του, το γαμπρο του, κτλ. Οι άλλοι οι πρόγονοι του έκαναν κι' αυτοί τά ίδια πάνω-κάτω.

Ψάξαμε μπρος στον πύργο από ένα στενό και δύσβατο δρόμο, ο οποίος κατέληγε άλλοτε σέ μια κρεμαστή γέφυρα. Η γέφυρα αυτή δέν υπάρχει πειά. Βλέπατε μόνο κανείς στη θέσι της τά συντριμμία μιας ζυλίνης γεφυρούλας, της οποίας τά σπάρια σανθία κρέμονται πάνω άπ' την τάφρο πού περιβάλλει τον πύργο. Στην άοχη της γεφύρας θρίσκεται ένα μικρό άγαλμα της Παναγίας, μέσα στο σανθίνενο κοφωμά του.

"Ο πύργος του Κάουλου είνε σήμερα άκατοίκτητος. "Έχει για φύλακα ένα γέρο γκρινιάρη, άποκρουστικό στην άρχη, ο οποίος είνε σχεδόν κοψός κ' έντελώς τυφλός. Αυτός λοιπόν μάς πληρωφόρησε, ότι ο σύγγρονος ιδιοκτήτης του πύργου έχει δεκάξη όλόκληρα χρόνια να πατήση το πόδι του εκεί.

"Ιδιοκτήτης του είνε ο πρίγκηψ Φίλιππος της Γκονζάγκας. "Αλήθεια, προσέξατε, μητέρα μου, πως το δνομα αυτό με καταδιώκει εδώ και κάμποσο καιρό.

"Ο γέρος πληρωφόρησε επίσης τον Έρρίκο, ότι ο δόν Βερνάρδος, ο παλιός εφημέριος του Κάουλου, είχε πεθάνει πρό πολλών χρόνων. "Όταν δέν τον παρακάλεσε ο Έρρίκος να μάς επιτρέψη να έπισκεφθοόμε το έσωτερικό του πύργου, αυτός δέν μάς άφρησε.

Σκεφτόμουν, ότι έπειτα από την άρνησή του δέν είχαμε πειά να κάνουμε τίποτε εκεί κι' ότι θα γυρίζαμε πίσω. Μά όχι, μόνο δέν γυρίσαμε, αλλά και δέν άρρησα να άντιληφθώ, ότι αυτό το μέτρος ζανάφερνε στον Έρρίκο κάποια συγκλητική και τραγική άνάμνησι.

Πήγαμε για να γευματίσουμε

Καθήσαμε μπρος σ' ένα τραπέζι, δίπλα...

στό ουνοίκιο του Γαρρίντες, του οποίου τα πρώτα σπινια έβριζοντα οχεθόν πάνω απ' την τάφρο του πύργου... Το τελευταίο δέ σπίτι του χωριού, το πιο κοντινό στον πύργο, ήταν το πλινδοχείο. Καθίσαινε σε δύο σκαμνιά μπρος σ' ένα τραπέζι, ξυλινό και μιά σαρανταπεντάρα γυναίκα ήρθε να μας περιβήρη.

Ο Έρρικός την κούταξε προσεκτικά και τή ρώτησε έξαφνα: —Καλή μου γυναίκα είσαστε εδώ τή νύχτα του φόνου; Έκείνη άφησε άπο την έκπληξη της να της ξεφύγη μιά κουπα κρασί που κρατούσε στο χέρι, κ' έπειτα, κутτάζοντας τον Έρρικό με δυσηστία, είπε:

—Ω! Ω!... Για να μιλάτε για τή νύχτα αυτή, θα πη πως είσαστε και οι σεις εδώ...

—Ενοιωσα κάποια κρυάδα στις φλέβες μου, ενώ συγχρόνως με κυριεύσε μ' άκατανίκητη περιέργεια.

—Ίσως, άπάντησε ο Έρρικός. Μα αυτό δεν σας ενδιαφέρει καθόλου. Υπάρχουν πράγματα που θέλω να τα μάθω θά πληρώσω γι' αυτό...

Η γυναίκα πήρε άπο κάτω την κουπα της και μουρμουρίσε τά παράδοξα αυτά λόγια:

—Έκείνη τή νύχτα, άμπαρώσαμε τις πόρτες μας και κλείσαμε καλά τά παράθυρά μας. Τό καλύτερο που είχαμε να κάνουμε ήταν να μη δοίμε τίποτε απ' όλη αυτή τήν ιστορία.

—Πόσους σκοτωμένους βρήκαν στην τάφρο τήν άλλη μέρα;

—Όχτώ, μαζί με τό πτώμα τοῦ νεαρού δούκῆς.

—Και ή δικαιοσύνη ήρθε;

—Ναι, ο δικαστής του Άρζελές, ο πρεβότος του Γάρμα και άλλοι. Ναι, ήρθαν όλοι αυτοί και είπαν πως ο γέρο μαρκήσιος είχε δί-κη που έβαλε και σκότωσαν τὸ δούκα... Τό είπαν αυτό γιατί βρήκαν έκείνο έκεί τό μικρό παράθυρο άνοιχτό...

Και συγχρόνως έδειξε στον Έρρικό ένα χαμηλό παράθυρο που έθλιπε στην τάφρο του πύργου.

Κατάλαθα απ' τά λόγια της, ότι οι δικαστικοί κατηγορούσαν τὸ νεαρό δούκα, ότι είχε θελήσει να μη κρυφά στον πύργο απ' αυτό τό μικρό παράθυρο. Μα γιατί;... Η γυναίκα άπάντησε μόνη της σ' αυτή τήν ερώτηση, που άπηύθυνα στον έαυτό μου...

—Γιατί ήθελε να κλέψη, είπε, τή νεαρή κόρη του μαρκησιού, που ήταν πολύ πλούσια...

Αυτά τά λίγα λόγια, που μάς είπε ή γυναίκα του παιδοχείου, μ' έκαναν να μαυτεύσω μιά πολύ θλιβερή ιστορία.

Συγχρόνως τό μικρό παράθυρο που μάς είχε δείξει με μαγνητίε. Δεν μπορούσα ν' υποσπάσω τά βλέμματά μου απ' αυτό... Έκει, χωρίς άλλο, ο νεαρός ζούε—πουό να ήταν τάχα τίνουά του; και ή νεαρή κόρη του μαρκησιού τὸ Κάουλος έδιναν τά έρωτικά τους ραντεβού...

Δέν είχα πειά καμμία έρεξη κ' έσπρωξα τό ξυλινό πιάτο που θρισκόταν μπροστά μου. Τό ίδιο έκανε κι' ο Έρρικός. Πληρώσε τό φαγητό που δεν φάγαμε και θήνηκαμε άπο τό παιδοχείο. Μπρος στην πόρτα του πήγαμε ένα ζευγο που όδηγούσε στην τάφρο του Πύργου. Αυτό τό δρόμο τήραμε κ' έμεις, ή καλή γυναίκα μας άκολουθούσε.

—Έκει, μάς είπε, δειχνόντας μας έναν απ' τούς πασσαλούς του υποθάσταξαν τή γέφυρα, έκεί ο νεαρός δούε άπόθεσε τό παιδί του...

—Α! φώναξα. Είχε και παιδί; Ο Έρρικός γύρισε τή στιγμή έκείνη και με κούταξε μ' ένα βλέμμα τόσο άλλοκότο, ώστε δεν μπορώ άκόμα να τό καθώρω. Συχνά, τά πιο απλά λόγια μου, του προκαλούσαν τέτοιες έξαιφνικές συνηκίες, που μού φαίνοντα πως δεν έχουν καμμία άφορη. Αυτό έδινε δρόμο στη φαντασία μου. Περιούσια τή ζωή μου ψάχνοντας να βρω τή λύση όλων αυτών των αινιγμάτων, που ήσαν γύρω μου...

Μητέρα μου, συνηθίζου να κοροϊδεύουν τις φτωχές όρφανές, που βλέπουν παντού μιά ένδειξη τής γεννησεως τους. Έγώ θέλω πού αυτό τό ένστικτο, και θείο... Έ λοιπόν, ναι, ο ρόλος μας είνε να ζητάμε άδιάκοπα και να μη κουραζόμαστε ποτέ στη δύσκολη και άχάρηστη άποστολή μας. Αν τό έμποδιο που έχουμε μισοανασκησική, ξεναπέφτει, άνορθώνομαστε πιο γενναίες όως τή στιγμή που ή απελπίε μας κυριεύεται... Αυτή ή στιγμή είνε ο θάνατος... Πόσες έλπίδες έγεγαλωνόμαστε πριν ή στιγμή αυτή φτάσει!... Πόσες χιλιάδες!... Πόσες άπογοητεύσεις!...

Τό βλέμμα του Έρρικού φαίνονταν σαν να μού λέε:

—Το παιδί του δούκῆς, Αύγη, είσα ού... Η καρδιά μου χτύπησε δυνατά και, άπο τή στιγμή έκείνη, κούταξα με διαφορετικά μάτια τον πύργο. Μά άμέσως κατόπιν ο Έρρικός ρώτησε: —Τί άπόγινε τό παιδί; Και ή καλή γυναίκα του άπάντησε: —Καθώς φαίνεται, πέθανε...

VI ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Το εάθος της τάφρου είχε μεταβλήθ πεια σε λειβάδι. Ο Έρρικός περιέφερε διαρκώς γύρω του τό μελαγχολικό βλέμμα του και φαίνονταν σαν να προσανατολιζέται. Τό σπαθί του, που τό κρατούσε στα χέρια του σαν υποστούμι, χάραζε γραμμές στα χόρτα. Τα χείλη του σάλειναν σαν να μιλούσε με τον έαυτό του. Σε μιά στιγμή, έδειξε με τό δαχτυλο τό μέρος όπου θρισκόμουν και φώναξε:

—Έκει!... Έκει!... —Ναι, είπε ή καλή γυναίκα, ναι, έκεί βρήκαμε ξεπλωμένο τό σώμα του νεαρού δούκῆς.

Οπισθοβώρησα θνατριχιάζοντας άπο τό κεφάλι ως τά πόδια.

—Και τί τό έκαναν τό πτώμα του δούκῆς; ρώτησε ο Έρρικός.

—Άκουσα να λένε, ότι τό πήγαν στό Παρίσι για να τό θάψουν στό κοιμητήριο του Σαιν-Μαγκκλουάρ...

—Ναι, μθθύρισε ο Έρρικός, τό κοιμητήριο του Σαιν-Μαγκκλουάρ άνήκει στον οίκο των Νεθέρ.

—Ωστε, μητέρα μου, αυτός ο νεαρός δούε που σκοτώθηκε έκείνη τήν τρομερή νύχτα, άνήκει στον ένδοξο πριγκηπικό οίκο των Νεθέρ.

Ο Έρρικός είχε τό κεφάλι του γυρισμένο πάνω απ' τό στήθος του. Ονειροπολούσε... Κάθε τόσο, αντίλαμδανόμουν, ότι με κρυφοκούταζε... Προσπάθησε ν' άνεβή τή μικρή σκάλα, που όδηγούσε στο χείλος της τάφρου... Μα τά σπινια σκαλοπάτια της ύπογραύσαν κάτω απ' τά πόδια του. Ξανακατέθηκε στην τάφρο και πλησιάζοντας στο τείχος του πύργου, χτύπησε με τή λαθή του σπαθίου τό χαμηλό παράθυρο.

Η καλή γυναίκα, που τον συνάδουσε σαν όδηγός, είπε:

—Είνε γερά και ντουμπλαρισμένα με σίδερο... Δεν τά ανοίει καν καθόλου άπο τή μέρα που ήρθαν οι δικαστικοί...

Και τί άκούσατε, καλή γυναίκα, έκείνη τή νύχτα, άνάμεσα άπο τά κλειστά σας παράθυρα; ρώτησε ο Έρρικός.

—Ω! Θεέ μου, άφεντ μου... Όλοι οι δαιμόνες της Κολασσεως φαίνόντουσαν σαν να πολεμούσαν μέσα στην τάφρο... Δεν μπορούσαν να κλείσουνε μάτι... Οι δολοφόνοι είχαν έρθει κι' είχαν πη άπο τό άπόγευμα στο μαγαζί μας... Είπα μέσα μου τή στιγμή που πλάγιαξα: «Ο Θεός να φυλάη όσους θα έρθουθ ένω άπόψε...» Και πράγματι, δεν άργησαμε ν' άκούσουμε χτυπήματα σπαθίων, έξωστην, θλαστήμιες και δύο άρρενωπές κραυγές που φώναξαν κάθε τόσο: «Είμ' εδώ! Είμ' εδώ!...»

Έκείνη τή στιγμή, ένας όλόκληρος κόσμος σκέφρων σάλεινε μέσα μου, μητέρα μου... Ήξερα καλά αυτές τις λέξεις: «Είμ' εδώ!...» Άπο τήν παιδική μου ηλικία τις είχ' άκούσει να θγαίνονταν απ' τό στόμα του Έρρικού κάθε φορή που άντιμετώπιζε τούς έχθρους του και τις είχα βρη μετασρασμένες λατινικά άπάντα στο μυστηριώδη φάκελλο που ο Έρρικός τον φύλαγε σαν έθσαυρο.

Είχε άναμνηθ ή λοιπόν σ' αυτό τό δράμα ο Έρρικός;

Αυός μόνος θα μπορούσε να μού τό πη... Ο ήλιος κατέβαινε στον όρίζοντα, όταν έπήραμε τό δρόμο της κοιλάδος για να γυρίσουμε πίσω... Ενοιωθα τήν καρδιά μου σφιγμένη... Ξαναύριξα έκάτο φορές τό κεφάλι μου για να δω άκόμα τον σκοτεινό γρανιτινο πύργο...

Έκείνη τή νύχτα θέλεπα στον ύπνο μου φαντασμάτα: έβλεπα μιά γυναίκα, ντυμένη στο μαύρο, που κρατούσε ένα μαρο στην άγκυαλιά της, σκυμμένη πάνω άπο ένα χλωμο νεό άνδρα, που είχε στο πλεύρο του μιά μεγάλη πληγή...

Είσαστε σεις, μητέρα μου...

Τήν άλλη μέρα, άπάντα στη γέφυρα του τό πλοίο του όποιο είχαμε επιβιβαθίτ για να πάμε, διασχίζοντας τον ώκεανό και τή Μάγχη, στην Όστάνδη, ο Έρρικός μού είπε:

—Σε λίγο καιρό θα τά μάθης όλα, Αύγη... Ο Θεός να δώση να γίνης τότε πιο εύτυχοιμένη!

Η φωνή του ήταν θλιμμένη, καθώς μού έλεγε τά λόγια αυτά. Μπορεί τάχα να μού συμβή καμμία δυστυχία άμα γνωρίσω τή οικογένειά μου... Μα κ' ή πιο μεγάλη δυστυχία να με περιμεύη, θέλω να σε γνωρίσω, μητέρα μου...

Έπειτ' άπο λίγες ημέρες, άποβιβαθίτικαμε στην Όστάνδη κι' άμέσως πήγαμε στις Βρυξέλλες. Έκει, ο Έρρικός έλαβε μιά

Χτύπησε με τή λαθή του σπαθίου του τό παράθυρο...

όγκληση σφραγισμένη έπιτολή, με τὰ θασιλικά διάσημα τῆς Γαλλίας. Τὴν ἐπομένη φέρωσα γιὰ τὸ Παρίσι.

Ἦταν σκοτεινὸν, ὅταν τὸ ἀμάξι μέσα στὸ ὁποῖο θρισκόμουν μαζί με τὴν Φραγκίσκη, μπῆκε μέσα στὴ Γαλλικὴ μεγαλόπολι. Ὁ Ἑρρίκος κάλυψε μπροστά. Συγκέντρωσα ἀμέσως ὄλες τὶς σκέψεις μου, μητέρα μου... Κάτι μου ἔλεγε μέσα μου: «Ἡ μητέρα σου εἶν' ἐδῶ!».

Ἐίσαοτε στὸ Παρίσι, μητέρα μου, εἶμαι θῆβαιν γι' αὐτὸ. Ἀναγνώριζα τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπέφτε...

Κατέβηκα ἕνα μακρὸ δρόμο, δεξιά κι' ἀριστερά στὸν ὁποῖο θρισκόντουσαν ψηλά καὶ γκριζὰ σπιτία. Ἐπειτα μπῆκαμε σ' ἕνα στενὸ δρόμο, ποὺ μὰς ὠδήγησε σὲ μιὰ ἐκκλησία, τὴν ὁποῖα περιέβαλε ἕνα μικρὸ κοιμητήριο. «Ἐμαθα ἀργότερα πὸς ἦται ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ κοιμητήριο τοῦ Σαιν-Μαγκλοῦρα.

Ἀπέναντι ὀρθώνταν περήφανο καὶ ἀρχοντικό τὸ ἀνάκτορο τοῦ πριγκίπου Γκυζαύκα.

Ἐκεῖ, ὁ Ἑρρίκος με θοήθησε νὰ κατέβω καὶ μοῦδωσε τὸ χέρι του. Ἐμπῆκαμε στὸ κοιμητήριο. Ἐκεῖ, στὸ πῶς μέρος τῆς ἐκκλησίας ὄπρηξε ἕνας κλειστός χώρος περιφραγμένος, μέσα στὸν ὁποῖο ὀρθωνόντουσαν μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα. Διασχίσαμε τὸ κιγκλιδώμα καὶ προχωρήσαμε μέσα. Ὁ Ἑρρίκος στήθηκε μπροστά σ' ἕνα μαρμαρίνο μασωλετο, ἀπάνω στὸ ὁποῖο ἦταν σκαλισμένη ἡ μορφή ἑνὸς νέου ἀνδρός. Ὁ Ἑρρίκος κόλλησε τὰ χεῖλιά του σ' αὐτὴ τὴ μορφή καὶ τὴ φίλησε ἐπὶ ὥρα. Τὸν ἀκούσα νὰ ληψὲ με δάκρυα στὴ σανά του:

— Ἀδελφέ μου, Ἰσὺ με! Ὁ Θεὸς μάρτυς, ὅτι κράτησα τὴν ὑπόσχεσι ποὺ σοῦ ἔδωσα πρὶν θανατῆναι, ὅσο μπορούσα καλύτερα.

Ἐνας ἐλαφρὸς θόρυβος ἀκούστηκε πίσω μας, ποὺ μ' ἔκανε νὰ γυρίσω... Εἶδα τὴ γριὰ Φραγκίσκη Μπερισσὸν καὶ τὸν ἔγγυό της Ζάν-Μαρί ποὺ εἶχαν γονάτισε στὸ χῶμα ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τοῦ κιγκλιδώματος. Ὁ Ἑρρίκος γονάτισε καὶ κεῖνος προσεκύνησε ἐπὶ πολλῶν ὡρα σιωπηλός... Ὅταν σηκώθηκε μοῦ εἶπε:

— Φίλησε αὐτὴ τὴν εἰκόνα. Ἀυγὴ! Ὑπάκουσα καὶ τὸν ρώτησα γιὰτί... Ὁ Ἑρρίκος ἀνοίξε τὸ στόμα του γιὰ νὰ μοῦ ἀπαντήσει... Ἐπειτα δίστασε καὶ τέλος μοῦ εἶπε:

— Γιατί ἦταν μιὰ εὐγενεὴ καρδιά, κόρη μου, καὶ γιὰτί τὸν ἀγαποῦσα...

Τότε ἐγὼ ἀπόθεσα καὶ δεύτερο φίλημα στὸ παγωμένο μέτωπο τοῦ ἀγάλματος.

Ὁ Ἑρρίκος μ' ἐχαίριστησε, βάζοντας τὸ χέρι μου ἀπάνω στὴν καρδιά του...

— Ὁ! πόσο ὁ Ἑρρίκος ἀγαπάει, ὅταν ἀγαπάει, μητέρα μου! Ἰσως εἶνε γραφτὸ νὰ μὴ μπορῶ νὰ μ' ἀγαπήσῃ ἕμενα.

Ἐπειτα ἀπὸ μερικὲς στιγμῆς, θρισκόμαστε μέσα στὸ σπῆτι, στὸ ὁποῖο τελειώνω τὸ γράμμα αὐτὸν τὸν γραμμῶν, μητέρα μου λατρευτή... Ὁ Ἑρρίκος τὸ εἶνε νοκίσιος πρὶν ἀκόμα φτάσουμε στὸ Παρίσι... Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ πέρασα τὸ κατώφλι του, δὲν τὸ ἄφησα πεινα.

Ἐίμαι ἐδῶ μόνη, περισσότερὸ ἀπὸ ποτὲ, γιὰτί ὁ Ἑρρίκος εἶνε ἐξαιρετικὸ πολυάσχολος στὸ Παρίσι. Μόλις τὸν βλέπω κατὰ τίς ὥρες τοῦ φαγητοῦ. Μοῦ ἀπαγορεύεται νὰ θαναῖω ἔξω. Πρέπει νὰ λαβαῖνω προφυλάξις κι' ὅταν ἀκόμα προβάλλω στὸ παράθυρο...

Ὁ! ἂν ἦταν ζηλότυπος, μητέρα μου, πόσο εὐτυχομένη θὰ ἦμουν νὰ τὸν ὑπακούω, νὰ κρῖθωμαι ἀπ' τοὺς ἄλλους καὶ νὰ φυλάζω τὸν ἐαυτὸ μου γι' αὐτὸν ὄνομα. Μὰ θυμῶμαι τὴ φρασὶ ποὺ μοῦ εἶπε στὴ Μαδρίτη: «Ὅτι κάνω, δὲν τὸ κάνω γιὰ μὲνα, ἀλλὰ γιὰ σενα!».

Ἐίμαι μόνη... Μέσ' ἀπ' τίς κατεβασμένες κουρτίνες τοῦ παραθύρου μου, βλέπω ἕνα πλῆθος θερμῶδης καὶ πολυάσχολου. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀθρώποι εἶν' ἐλεύθεροι. Βλέπω ἔτισηε τὰ σπιτία ἀπὸ τὴν ἀντικρὴν μεριά τοῦ δρόμου. Σὲ κάθε πάτωμα ὑπάρχει μιὰ οικογένεια, νέες γυναίκες ποὺ ἔχουν γελαστά παιδάκια. Εἶνε εὐτυχομένες. Βλέπω ἀκόμα τὰ παράθυρα τοῦ Παλαί-Ρουαυιάλ, ποὺ φωτοαγοῦνται συχνὰ τὰ θρόνα γιὰ τίς ἐορτὲς ποὺ δίνει ὁ ἀντιβασιλεύς. Ἡ κυρία τῆς αὐλῆς περὶνὸν με τὰ φορετὰ τους, συνοδεύουσιν ἀπὸ ὠραῖους ἐπίσημους εὐπατρίδας. Ἀκούω τὴ μουσικὴ τῶν χορῶν. Πολλὲς φορὲς, τίς νύχτες, δὲν ἔχω καθόλου ὕπνο. Μὰ ἀν' ὁ Ἑρρίκος με χαιδέψῃ λίγο, ἢ ἀφήσῃ νὰ τοῦ ξεφύγῃ καμμιά γλυκειὰ κουβέντα, τὰ

ἐχινῶ ὄλ' αὐτὰ μητέρα μου, καὶ γίνομαι εὐτυχομένη...

Φαίνομαι ἀπ' ὅσα γράφω, σὰν νὰ παραποιῶμαι... Μὴν φατασθῆτε, μητέρα μου, ὅτι μοῦ λείπει τίποτε... Ὁ Ἑρρίκος με περιβάλλει πάντα με ὄλες τὶς καλωσύνας καὶ τίς φροντίδες. Ἄν εἶνε ψυχρὸς μαζί μου ἔδω καὶ κάμποσον καιρὸ, δὲν μπορῶ νὰ τοῦ καταλογίσω κανεὶς αὐτὸ ὡς ἔγκλημα.

Ἀκούσιτε, μητέρα μου, μιὰ ἰδέα μου ἔρχεται συχνὰ. Σκέπτομαι, γιὰτί ἔβρω τὴν ἱπποτικὴ λεπτότητα τῆς καρδιάς του, σκέπτομαι, ὅτι ἡ καταγωγή μου εἶνε ποτὶ ἀνώτερη ἀπ' τὴ δική του κ' ἡ περιουσία μου ἔτισηε. Σκεπτομαι, ὅτι αὐτὸ τὸν ἀποιακρῶει ἀπὸ μὲνα... Φοβάσῃ ὅτι ἂν ἀγαπήσῃ...

Ἐ! ἂν ἦμουν θῆβαιν γι' αὐτὸ, με τί προθυμία θὰ ἐγκατέλειπα τὴν περιουσία μου, με πόση χαρὰ θὰ ποδοπατοῦσα τὴν εὐγένεια μου!... Τί εἶνε τάχα ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς μπροστὰ στὶς χαρὲς τῆς καρδιάς;

Μήπως εἶσαι, μητέρα μου, θὰ σὰς ἀγαποῦσα λιγώτερο ἂν εἴσαοτε φτωχῆ;...

Πρὸ δύο ἡμερῶν, ὁ Καμποῦρης ἦρθε νὰ τὸν διη. Μὰ δὲν σὰς ἐμίλησα ἀκόμα, μητέρα μου, γι' αὐτὸ τὸ μυστηριώδῃ ἄνω, ποὺ εἶνε τὸ μόνο πλῆμα, τὸ ὁποῖο μανεῖαι στὸ σπῆτι μας.

Αὐτὸς ὁ Καμποῦρης μὰς ἐπισκέπτεται σὲ κάθε ὥρα, δηλαδὴ ἐπισκέπτεται τὸν Ἑρρίκο στὸ διαμέριμα τοῦ ἀπάνω πατώματος. Οἱ γείτονες τὸν βλέπουν σὰν νάναι φάντασμα. Ποτὲ δὲν εἶδα τὸν Ἑρρίκο κι' αὐτὸν μαζί κ' ὅμως δὲν ἀποχωρίζονται... Αὐτὰ τουλάχιστον λένε ἡ γείτονισες...

Πράγματι, ποτὲ δευμὸς δὲν ὑπῆρξε πρὸ μυστηριώδης καὶ πρὸ παράδοξος. Ἐμεῖς, δηλαδὴ ἡ Φραγκίσκη, ὁ Ζάν-Μαρί κ' ἐγὼ, δὲν εἶχαμε δὴ ποτὲ μαζί τους διὰ ἀχώριστους αὐτοὺς ἀνθρώπους... Ἐμεναν κλεισμένοι ὄρες ὀλόκληρες στὴν κἀμαρα τοῦ ἀπάνω πατώματος κ' ἔπειτα ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἔβρω, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἔμενε φυλάγοντας δὲν ἔρω κ' ἐγὼ παιὼν ἄγνωστο θησαυρὸ... Αὐτὸ γίνεται δεκαπέντε μέρες τώρα ἀπ' ὅτου ἦρθαμε ἐδῶ καί, παρ' ὄλες τίς ὑποσχέσεις τοῦ Ἑρρίκου, δὲν ἔμαθα τίποτε σχετικὸς με τὰ μυστήρια ποὺ με περιβάλλουν...

Πρὸ δύο ἡμερῶν, λοιπὸν, ὁ Καμποῦρης ἦρθε νὰ διη τὸν Ἑρρίκο κ' ἔμεναν κλεισμένοι μαζί ὄλη τὴ νύχτα.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὁ Ἑρρίκος ἦταν ἀκόμα πρὸ θλιμμένος. Καθὼς ἐπρώγαμε, ἡ συζήτησιε ἀράφηκε στὸς μεγάλους ἀρχοντας καὶ στὶς μεγάλες κυρίες. Ὁ Ἑρρίκος εἶπε με μιὰ θάβαινα πικρία:

— Αὐτοὶ ποὺ θρισκονται πρὸ ψηλά, δὲν βλέπουν καλά... Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ὑπολογίσῃ στὴν εὐγνωμοσύνη τὸν πριγκίπων...

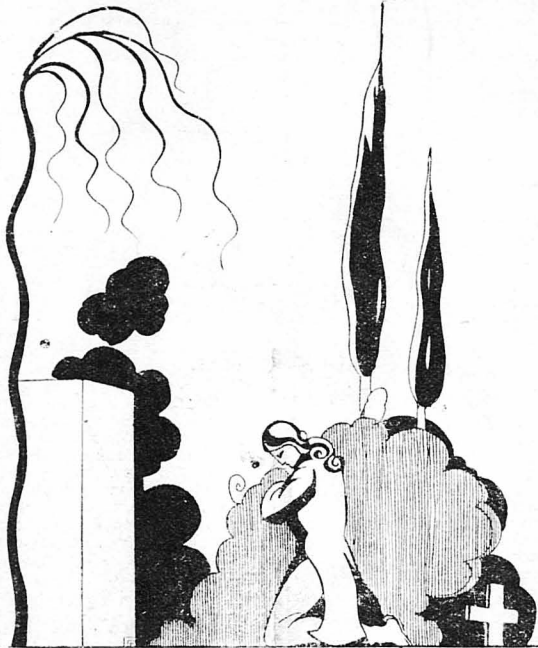
Ἐξ ἄλλου—ἐπρόθεσε χαμηλῶντας τὰ μάτια του—δὲν ὑπάρχει πρὸ φριχτὸ νόμισμα γιὰ νὰ πληρωθῇ μιὰ εὐεργεσία ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνη... Ἄν ἡ μεγάλη

κυρία, γιὰ τὴν ὁποῖα θὰ ρησικόνουσα τὴ ζωὴ μου καὶ τὴν τιμὴ μου, δὲν θὰ μπορούσε νὰ μ' ἀγαπήσῃ, θὰ ἔβρωκα μακριὰ, πολὺ μακριὰ, γιὰ νὰ μὴ με προσβάλλῃ με τὴν εὐγνωμοσύνη του...

Μητέρα μου, εἶμαι θῆβαιν, πὸς ὁ Καμποῦρης τοῦ μίλησε γιὰ σὰς... Ἀ! νὰί... εἶνε ἀλήθεια: Ρησικόνουσα γιὰ τὴν κόρη σας, τὴν τιμὴ του καὶ τὴν ζωὴ του... Ἐκανε μάλιστα ἀκόμα περισσότερὸ: Θυσίασε γιὰ τὴν κόρη σας δεκαεπτὰ χρόνια τῆς περιφάνης νεότητός του... Με τί μορφεὶ νὰ τοῦ πληρῶσῃ κανεὶς αὐτὴ τὴν ἀπέραντη μεγαλοφυσία, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀγάπη; Μητέρα μου! Μητέρα μου!... Πόσο γελάται, νομίζοντας ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀγαπήσει... Δὲν εἶν' ἔτσι!... Πόσο θὰ τὸν λατρεύετε καὶ πόσο θὰ με περιφρονήσατε ἕμενα, ἀν ὄλη ἡ καρδιά μου, ἐκτός ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ ἀνήκει σὲ σὰς, δὲν ἦταν δική του!... Δὲν τόλμησα νὰ τοῦ τὸ πῶ αὐτὸ, γιὰτί, ὅταν θρισκομαι μπροστὰ του, κατὶ με συγκρατεὶ καὶ δὲν μ' ἀφήνει νὰ μιλήσω... Νοιώθω πὸς γίνομαι πρὸ δειλιῇ ἀπ' ὅτι ἦμουν στὰ παιδικὰ μου χρόνια...

Εἶμαι δικὴ του... Μὲ ἔσωσε... με μεγάλωσε... Χωρὶς αὐτὸν τί θὰ ἦμουν... Λίγο χῶμα σ' ἕνα μικρὸ φτωχικὸ τάφο...

Καὶ ποῖα μητέρα, ἔτω καὶ νὰ ἦταν πριγκίπισσα κ' ἐξαδέλφη τοῦ βασιλέως, δὲν θὰ ἦταν περιφάνη νὰ κἀν γαμπρὸ τὴν ἱππότη Ἑρρίκο ντὲ Λαγκαρνιέρ, τὸν πρὸ ὄρατο, τὸν πρὸ γενναῖο, τὸν πρὸ τίμο τὸν ἀνθρώπων. (Ἀκολουθεῖ)

Προσευχῆθηκε ἐπὶ πολλῶν ὡρα, σιωπηλός...